

van het Dijle- en Zennebekken

Jaargang 1, nummer 2, december 2010

Het waterbeleid in het Dijle-Zennebekken staat niet stil. Verschillende acties en maatregelen uit de (deel)bekkenbeheerplannen werden al gerealiseerd (www.bekkenwerking.be), andere zijn in voorbereiding. De recente overstromingen toonden het nut van de uitgevoerde investeringen aan, maar legden ook enkele knelpunten bloot. Dat er nog werk aan de winkel is om de goede toestand voor alle waterlopen te bereiken, blijkt ook uit het onlangs vastgestelde stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde (www.ciwvlaanderen.be). Een verdere integrale aanpak, met samenwerking en afstemming tussen de verschillende partners, is essentieel om dit efficiënt te kunnen aanpakken. Met deze tweede nieuwsbrief willen we u verder informeren over de recente ontwikkelingen in ons bekken.

We wensen onze lezers prettige eindejaarsfeesten en een gezond en voorspoedig 2011!

Overstromingen in het Dijle- en Zennebekken

Het Dijle- en Zennebekken werd zwaar getroffen door de overstromingen van november. Vooral in het Pajottenland was er zware wateroverlast. De hoeveelheid water in de bovenlopen van de Zenne in Wallonië kwam overeen met de hoeveelheid die normaal pas voorkomt bij buien die zich minder dan één keer in de 100 jaar voordoen. Deze extreem hoge debieten moesten via het systeem van de Zenne en het Zeekanaal afgevoerd worden, wat leidde tot overstromingen langs het Kanaal Brussel-Charleroi in Sint-Pieters-Leeuw. Ook in de valleigebieden van Zenne en Zuunbeek traden ernstige overstromingen op.

De wateroverlast bleef niet beperkt tot het Pajottenland. In de valleigebieden van de Barebeek, de Weesbeek en de Maalbeek was er ook overstromingsschade. In het valleigebied van de Dijle en haar zijwaterlopen bleef de overstromingsschade beperkt dankzij de omvangrijke berging in het natuurlijke valleigebied en het gecontroleerd overstromingsgebied te Egenhoven (zie verder).

Een grondige inventaris van de overstroomde gebieden kan veel nuttige informatie opleveren. Het laat bijvoorbeeld de waterbeheerders toe om hun modellen en overstromingskaarten te actualiseren en kan aangeven welke maatregelen nodig zijn. Op dit moment is het bekkensecretariaat van het Dijle- en Zennebekken, in opdracht van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, dan ook bezig de gemeenten in het Dijle- en Zennebekken te contacteren om de nodige gegevens in te winnen. Ook in de andere bekkens gebeurt deze oefening.

Hebt u zelf beeldmateriaal van overstroomde gebieden in uw buurt, dan mag u dit altijd aan het bekkensecretariaat bezorgen. Zowel overstroomde akkers, weilanden, natuurgebieden of straten en huizen zijn van belang. Gelieve hierbij ook te vermelden waar en wanneer de foto genomen is. Alle informatie is welkom!

Waterstanden raadplegen en voorspellen

De recente overstromingen maken duidelijk hoe belangrijk het is om waterpeilen nauwkeurig op te volgen en kritieke overstromingen te voorspellen, zodat gemeenschap en burger tijdig maatregelen kunnen nemen om de schade te beperken en zo mogelijk te voorkomen.

De website www.overstromingsvoorspeller.be werd ontwikkeld door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) die onder andere de grotere onbevaarbare waterlopen beheert. De overstromingsvoorspeller geeft een overzicht van geregistreerde peilen en debieten. Op basis van weersvoorspellingen berekent de overstromingsvoorspeller ook peilen en debieten voor de nabije toekomst. Via deze website vindt u dus voor heel Vlaanderen informatie over waar overstromingen verwacht worden. Het Dijle- en Zennebekken is overigens één van de bekkens waarvoor een gedetailleerd model beschikbaar is.

www.waterstanden.be is de website van het Waterbouwkundig Laboratorium waar u de waterstanden van de bevaarbare waterwegen kunt raadplegen. De site werd onlangs grondig gewijzigd. U vindt er heel wat informatie over neerslag, waterstanden en debieten op waterwegen.

De vrij meanderende Dijle, de redding voor Leuven

Vanaf de grens met Wallonië tot Leuven kon de Dijle als één van de weinige rivieren in Vlaanderen haar vrij meanderend karakter en natuurlijke ontwikkeling behouden. Een jarenlang nulbeheer zorgt er voor dat natuurlijke processen hun gang kunnen blijven gaan en bevordert de verruwing van de rivierbedding en de oevers waardoor de rivier bij hoog water vlot kan overlopen in haar beemden. Deze beemden genieten als hoogwaardige natuur een Europese bescherming. Het gecontroleerde overstromingsgebied in Egenhoven houdt, als laatste fase, het water van de Dijle vast vooraleer zij Leuven binnen stroomt.

Dit natuurontwikkelingsscenario is cruciaal voor de waterbeheersing in dit stukje Dijlevallei en is tot stand gekomen na jaren van overleg met de verschillende betrokkenen (VMM, ANB, INBO, Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw, VMW), en geldt als een voorbeeldproject in Vlaanderen.

De recente overstromingen in Vlaanderen hebben aangetoond dat de manier waarop langs de Dijle aan waterbeheersing wordt gedaan niet alleen de meest natuurlijke, maar bovenal de meest efficiënte manier is. Het is dan ook belangrijk dat dit systeem behouden blijft en verfijnd wordt met de ervaring van de afgelopen periode. Mogelijk kan er nog meer water op deze manier in de vallei geborgen worden.

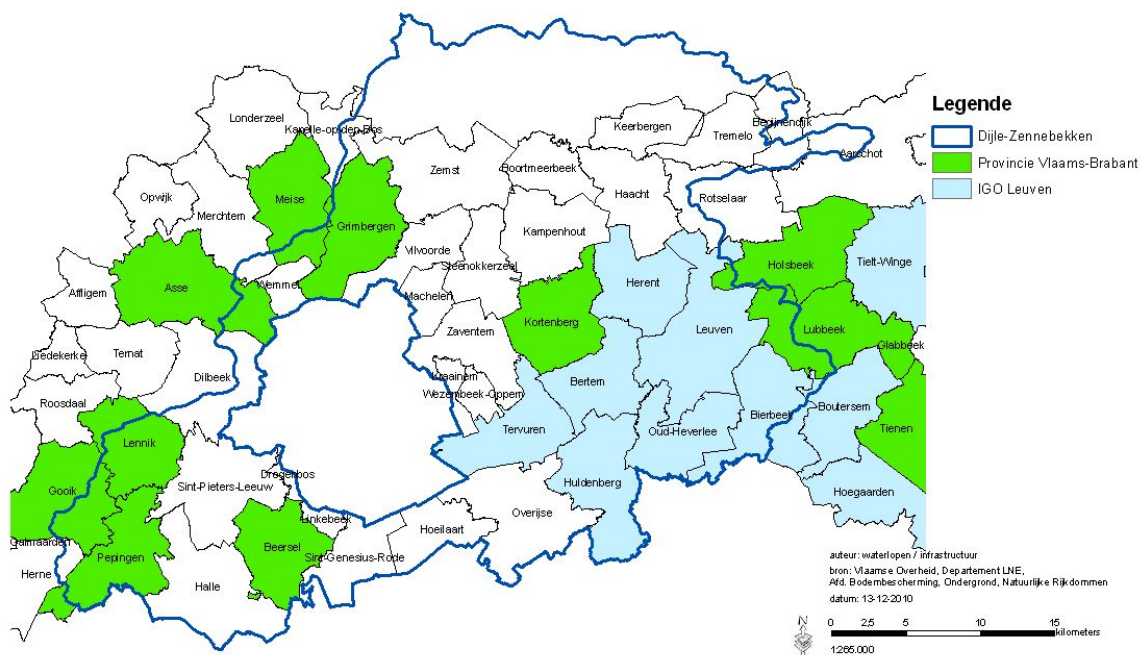

De in het bekkenbeheerplan van het Dijle- en Zennebekken afgebakende oeverzone (van de grens met Wallonië tot de samenvloeiing met de Demer) zorgt er mee voor dat de Dijle ook in de toekomst vrij zal kunnen blijven meanderen.

In de uitzending van Terzake van 16 november werd ingezoomd op de waterbeheersing in de Dijlevallei. U kunt de uitzending hier herbekijken: www.deredactie.be/permalink/1.906686.

Erosiebestrijding: problemen aanpakken aan de bron

Bodemerosie is een belangrijk probleem in het Dijle- en Zennebekken, vooral in het Pajottenland en op het Brabants Plateau. Het terugdringen van bodemerosie is bijgevolg een prioritaire doelstelling in het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen. Recentelijk stelden 18 erosiegevoelige gemeenten uit het Dijle- en Zennebekken een erosiecoördinator aan. De coördinator ondersteunt de gemeenten bij de uitvoering van de erosiebestrijdingsplannen. Door het aanleggen van grasstroken of aarden dammen met erosiepoelen wordt de meegespoelde grond op de akkers opgevangen en wordt op die manier de sedimentaanvoer naar de waterlopen beperkt. Ook een meer teeltechnische maatregel, zoals niet-kerende bodembewerking biedt een oplossing. Hierover worden de landbouwers gesensibiliseerd via het project 'BodemBreed' en het erosiebestrijdingsproject in het Pajottenland. Meer informatie vindt u op www.vlaamsbrabant.be/erosie. In onderstaande figuur krijgt u een overzicht van welke gemeenten al een erosiecoördinator hebben aangesteld, en of deze door de provincie Vlaams-Brabant, dan wel door IGO Leuven, ter beschikking wordt gesteld.

Goed nieuws voor de Barebeek

Dat de Barebeek een slechte waterkwaliteit heeft, is al lang geweten. In het bekkenbeheerplan staat de Barebeek dan ook vermeld als één van de knelpunten met betrekking tot waterkwaliteit. Bij het ruime publiek is de Barebeek vooral

gekend als die stinkende beek die door het dierenpark Planckendael stroomt. De oorzaak van de vervuiling ligt in de vele ongezuiverde lozingspunten stroomopwaarts, waaronder die van de luchthaven van Zaventem.

In september 2010 werd de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Brussels Airport officieel geopend. Hiermee is een belangrijke nieuwe stap gezet in de richting van een propere Barebeek. In de RWZI wordt zowel het sanitair afvalwater (8.000 inwonerequivalenten) als het eventuele ontijzelingswater behandeld.

Meer informatie hierover vindt u op www.brusselsairport.be/nl/community/water/waterbeheer11.

Binnen afzienbare tijd worden trouwens nog twee RWZI's geplaatst langs de bovenlopen van de Barebeek: de RWZI van Melsbroek (Actie 156 Bekkenbeheerplan) wordt momenteel gebouwd, en ook voor de bouw van de RWZI Steenokkerzeel-Zuid liggen de plannen klaar. In een van de volgende nummers hopen we te kunnen berichten dat de waterkwaliteit er zichtbaar is op vooruitgegaan.

Zoals een vis in het water

Voor kopvoorn, kwabaal en serpeling, zeldzame vissoorten in Vlaanderen, voert het INBO, in opdracht van ANB soortherstelprojecten uit. Op basis van onderzoek naar de haalbaarheid en herstelkansen worden deze soorten opnieuw geïntroduceerd in verschillende Vlaamse waterlopen.

Het herintroductieprogramma van kwabaal startte in 2007. Jaarlijks worden in de IJse éénzomerige kwabalen uitgezet (Actie 188 bekkenbeheerplan). Uit de opvolging hiervan blijkt dat de IJse op zich geschikt is voor eenjarige en oudere kwabalen. In 2009 werden de verwachte aantallen in de geëvalueerde trajecten immers overtroffen. De evaluatie in september-oktober 2010 toonde echter het effect van de overstorten ten gevolge van de hevige regen in augustus. In het boven- en middenstroomse gedeelte lagen de aangetroffen aantallen ver onder de verwachte aantallen. Enkel op het meest stroomafwaarts gelegen afwissingspunt te Neerijse werden 32 kwabalen gevangen. Deze hadden een lengte variërend tussen de 21 en 45cm. Dit wijst alleszins op een goede overleving van de verschillende leeftijdsklassen. Het zelfreinigend vermogen van de waterloop zorgt in het stroomafwaarts gedeelte van de IJse voor een continue voldoende goede waterkwaliteit.

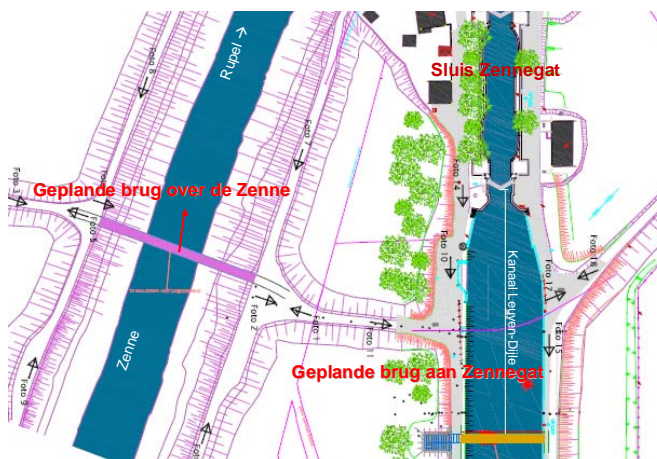

Op de collector langs de IJse zijn vrij veel bronnen en grachtjes aangesloten. Dit zorgt ervoor dat het afvalwater sterk verdund is en dat de overstorten frequent in werking treden, waardoor afvalwater in de IJse terecht komt. In het boven- en middenstroomgebied onderzoeken Aquafin en Riobra welke bronnen afgekoppeld kunnen worden van het rioleringsstelsel zodat op termijn de overstorten minder frequent in werking treden. Zo wordt gestreefd naar een nog betere uitgangssituatie voor de ontwikkeling van deze toch wel zeer bijzondere visgemeenschap in de IJse.

Met de fiets naar Mechelen

Aan het Zennegat in Mechelen worden twee nieuwe fietsbruggen gebouwd (Actie 125 bekkenbeheerplan). Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken Crevits gaf hiervoor op 5 oktober 2010 het startschot. Waterwegen en Zeekanaal is bouwheer en liet de bruggen ontwerpen door het gerenommeerde Frans-Oostenrijkse architectenbureau Feichtinger Architectes. Beide bruggen moeten tegen het volgende toeristische seizoen klaar zijn.

Ter vervanging van de voorlopige, vlottende brug komt er nu een nieuwe kleine beweegbare fietsers- en voetgangersbrug over het Kanaal Leuven-Dijle. Iets verderop wordt een vaste fietsers- en voetgangersbrug gebouwd over de Zenne. Bij het ontwerpen van beide nieuwe bruggen is bijzondere

aandacht besteed aan de inpassing in de omgeving. Het Zennegat is immers niet alleen beschermd als landschap, maar heeft ook een hoge natuurwaarde.

De bruggen zijn van groot belang voor het functionele en het recreatieve fietsverkeer in de regio. De jaagpaden langs Rupel, Dijle, Zenne en Kanaal Leuven-Dijle worden bijzonder intensief benut door fietsers en wandelaars. Het Zennegat ligt op het 'Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk' waarin jaagpaden een belangrijke rol spelen. Fietsers zullen vanuit Rumst en zelfs vanuit Boom via de jaagpaden en de nieuwe bruggen naar Mechelen kunnen rijden. Het ligt op de route die het woon-werk- en het woon-schoolverkeer veiliger en comfortabeler maakt.

Verhuis bekkensecretariaat naar VAC Leuven

In januari verhuist het bekkensecretariaat van het Dijle- en Zennebekken naar een nieuwe locatie in het Vlaams Administratief Centrum Leuven (VAC Leuven). Het nieuwe adres vanaf 25 januari 2011 is VAC Leuven, Diestsepoort 6 bus 73, 3000 Leuven.

In de kijker

Koesterburen in de waterlopen

Afgelopen jaar ging in de provincie Vlaams-Brabant de campagne 'Je hebt meer burens dan je denkt' van start. Met deze campagne wil de provincie alle lokale overheden, verenigingen en burgers ertoe aanzetten om samen te werken aan een verbetering en versterking van de Vlaams-Brabantse biodiversiteit. Door samen de bedreigde soorten in de eigen buurt letterlijk te 'koesteren' met concrete acties wil men hun voortbestaan redden. In elke gemeente is er wel een koesterbuur die zich in een waterloop of in een watergebonden vegetatie thuis voelt. Deze koesterburen worden in hun eigen gemeente de ambassadeurs voor het integrale waterbeleid.

Gemeente Bierbeek en Stad Leuven koesteren de weidebeekjuffer, de ijsvogel vindt u zowel in Grimbergen als in Holsbeek. Al ooit van de grote modderkruiper en beekprik gehoord? Ook die wordt gekoesterd.

Meer informatie over de campagne van de Provincie Vlaams-Brabant en de link naar de watergebonden soorten vindt u op www.vlaamsbrabant.be/koesterburen.

Wenst u deze nieuwsbrief niet langer te ontvangen? Stuur dan een e-mail met als titel 'uitschrijven' naar secretariaat_dijlezenne@vmm.be

Deze digitale nieuwsbrief wordt samengesteld door het bekkensecretariaat Dijle- en Zennebekken.
Suggesties of andere opmerkingen kunt u bezorgen aan het bekkensecretariaat.
Contactpersoon: Katrien Piessens, Bekkencoördinator, T 016 211 234, secretariaat_dijlezenne@vmm.be